

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za suzbijanje zlouporabe droga
10000 Zagreb, Sv. Preobraženja 4
Tel.: 01/48 78 122; Fax: 01/48 78 120

*Klasa: 900-01/15-13/01
Ur.broj: 50436-02/03-15-53
Zagreb, 28. svibnja 2015.*

Bilješka sa stručne edukacije iz područja suzbijanja zlouporabe droga
Zagreb, 25. svibnja 2015., Kuće Europe

Unutar Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe droga (2012.-2017.) i Nacionalnog akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga (2015.-2017.), kao jedno od glavnih prioriteta djelovanja u području suzbijanja zlouporabe droga podrazumijeva se i jačanje integriranog pristupa u povezivanju kaznene i preventivne politike na području zlouporabe droga, te provedba posebnih programa edukacija i treninga za osoblje represivnog sustava za rad s mladima s problemom ovisnosti. Također, mjere i aktivnosti AP-a predviđaju provedbu analize učinkovitosti kaznene politike i razvijanje smjernica postupanja i suradnje između represivnog i zdravstvenog sustava u provođenju programa za počinitelje kaznenih djela i prekršaja na području suzbijanja zlouporabe droga. Upravo stoga je Akcijskim planom planirana provedba mjera koje između ostalog uključuju i održavanje godišnjih tematskih edukacija iz područja suzbijanja zlouporabe droga. Kako bi se navedeni cilj realizirao, od studenog 2012. godine, Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske, u suradnji s Pravosudnom akademijom, Državnim odvjetništvom, Ministarstvom pravosuđa i Ministarstvom unutarnjih poslova organizira regionalne stručne tematske edukacije iz područja suzbijanja zlouporabe droga za suce, odvjetnike, državne odvjetnike i djelatnike Ministarstva unutarnjih poslova. Tako je 2012. navedena edukacija održana u Zagrebu, 2013. u Valbandonu kraj Pule, 2014. u Osijeku i u Splitu, pri čemu je u svakoj edukaciji sudjelovalo oko 70 stručnjaka. Ova, peta u nizu istovrsnih stručnih tematskih edukacija iz područja suzbijanja zlouporabe droga održana je za područje Središnje Hrvatske dana 25. svibnja 2015. u Zagrebu, a na istoj je sudjelovalo preko 80 predstavnika državnih odvjetnika, odvjetnika, sudaca, djelatnika Ministarstva unutarnjih poslova, probacijskih službenika, sanitarnih inspektora te mrtvozornika s područja Bjelovarsko-bilogorske, Krapinsko-zagorske, Koprivničko-križevačke, Karlovačke, Varaždinske, Međimurske, Sisačko-moslavačke, Zagrebačke županije i Grada Zagreba. Edukaciju su otvorili te uvodno pozdravili sudionike gđa Verica Orešić Cvitan, savjetnica ravnateljice za kazneno pravo Pravosudne akademije te g. Željko Petković, ravnatelj Ureda za suzbijanje zlouporabe droga.

Tijekom prijepodnevnog dijela edukacije predstavljen je sustav suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj s naglaskom na koordinativnu ulogu Ureda u provedbi mjera i aktivnosti iz Nacionalne strategije i Nacionalnog akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga te su također ukratko predstavljeni strateški dokumenti iz područja suzbijanja zlouporabe droga, analiza stanja

suzbijanja zlouporabe droga kao i aktivnosti i prioriteti Ureda za suzbijanje zlouporabe droga. (*Željko Petković, ravnatelj USZD-a*). U nastavku edukacije predstavljen je hrvatski Sustav ranog upozoravanja u slučaju pojave novih tvari i droga s naglaskom na važnost prepoznavanja opasnosti od novih tvari koje još nisu na Popisu droga, a njihova konzumacija može uzrokovati štetne posljedice za zdravlje. Tijekom 2013. godine u Europi je otkriveno čak 82 novih droga koji oponašaju učinke „klasičnih“ droga, a u 2014. godine detektiran je 101 novi spoj, te se trenutno kroz EMCDDA Sustav ranog upozoravanja prati preko 450 novih psihoaktivnih tvari koje su detektirane u zadnjih nekoliko godina. Na području Hrvatske identificirano je u proteklih pet godina 75 novih droga (od čega u 2015., 13 njih). Rezultati Eurobarometar istraživanja iz 2014. koje je provedeno u članicama EU o prevalenciji uporabe novih psihoaktivnih tvari, pokazuju kako životna prevalencija konzumiranja novih droga u dobi od 15-24 godine, iznosi 8% (Hrvatska, 7%). Osim sustava ranog upozoravanja, prezentirana je definicija pojma novih droga, vrste istih te prevalencija uporabe novih droga, tržište novih droga te zakonska kontrola i opasnosti povezane s uporabom novih droga. (*Lidija Vugrinec, voditeljica Odjela Nacionalne informacijske jedinice za droge i poslove međunarodne suradnje*). U nastavku je predstavljena tema *Iskustva u nadzoru „Smart shop-ova“*, koja je radi aktualnosti po prvi puta uvrštena na edukaciju ove vrste (*Spomenka Uremović, dr.med., voditeljica Odjela za zarazne bolesti, Služba državne sanitарne inspekcije, Sektor državne i granične sanitарne inspekcije Ministarstva zdravlja*). U okviru prezentacije predstavljene su koordinirane akcije obilazaka tzv. *Smart shopova* provedene tijekom 2014. i 2015. godine u 19 gradova u RH, od strane sanitarnih inspektora Ministarstva zdravlja, djelatnika Ministarstva unutarnjih poslova, djelatnika Carinske uprave Ministarstva financija te uz podršku Ureda za suzbijanje zlouporabe droge i Centra za forenzička ispitivanja, istraživanja i vještačenja „Ivan Vučetić“, a prilikom kojih su pronađene i izuzete tvari koje se mogu deklarirati kao nove droge te su podneseni zahtjevi za pokretanje prekršajnih postupaka zbog stavljanja na tržište POU (proizvoda opće uporabe), za koje postoji osnovana sumnja da predstavlja rizik za zdravlje ljudi.

Tanja Čorić, dr.med., Hrvatski zavod za javno zdravstvo, održala je predavanje na temu određivanja uzroka smrti povezanih s uporabom droga, te pregled mortalitetne statistike i kvalitete podataka pri čemu je istaknuto da statistika uzroka smrti povezuje više sustava. Određivanje i šifriranje osnovnog uzroka smrti ključno je za kvalitetu podataka. U 2006. došlo je do promjene u šifriranju podataka, što je rezultiralo velikim promjenama u mortalitetnoj statistici. Važno je razlikovati tzv. direktnе smrti (predoziranje i intoksikacija) te druge razloge uslijed kojih je nastupila smrt kod ovisnika o drogama. Istaknuta je važnost provedbe obdukcija i toksikoloških analiza kod osoba umrlih od droge, te težnja za stvaranjem specijalnog registra umrlih ovisnika što je potrebno radi točnije i ispravnije mortalitetne statistike. Poteškoće u RH stvaraju se kod određivanja i plaćanja toksikoloških analiza koje povisuju troškove obdukcije, a koje se trebaju isplaćivati iz županijskih proračuna. Izvanbolničke mrtvozornike imenuje županija koja i osigurava sredstva. U slučaju da se iste ne naručuju, te zbog komplikirane tehnologije koja je potrebna za toksikološke analize, postoji opasnost da se navede pogrešan uzrok smrti. Tijekom godina primjećuje se pad broja provedenih obdukcija, što se povezuje i sa promjenom Zakona o kaznom postupku.

Doc.dr.sc. Davor Mayer, dr.med. iz Zavoda za sudsку medicinu i kriminalistiku Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu tijekom svog predavanja osvrnuo se na djelatnosti sudske medicine, zakonodavstvo, načine smrti, povezanost zlouporabe droga i smrtnog ishoda, važnosti provedbe očevida te suradnje i prijenosa informacija s mjesta pronalaska tijela obducentima. Tijekom predavanja istaknuto je kako je, da bi se utvrdio uzrok smrti povezan s drogama nužna međusobna suradnja te je potrebno uzeti u obzir: vanjski pregled tijela, očevid (nalaz na licu mjesta), laboratorijski nalaz (toksikološku analizu) te obdukciju.

Dr.sc. Marina Nestić (toksikolog) predstavila je temu Kemijsko-toksikološke analize s posebnim osvrtom na otkrivanje novih droga. Prikazom tri slučaja iz prakse ukazana je važnost provedbe toksikoloških analiza za utvrđivanje uzroka smrti kao i svih ostalih podataka i indicija koje mogu ukazivati na potrebu za provedbom određenih analiza, a koje se bez navedenih saznanja regularno ne bi provodile. Ukazano je na poteškoću ne postojanja testova koji reagiraju na nove psihoaktivne tvari, zbog čega je vrlo važna suradnja sa Centrom za forenzička ispitivanja, istraživanja i vještačenja "Ivan Vučetić".

U nastavku edukacije prikazane su teme iz područja probacije, rada policije, zakona o kaznenom postupku, uloge prekršajnog zakonodavstva u suzbijanju zlouporabe droga te zlouporabe droga u kaznenom zakonu.

Gđa. Jana Špero, načelnica Sektora za probaciju, Uprave za kazneno pravo i probaciju Ministarstva pravosuđa predstavila je rad ureda za probaciju te sve veći obuhvat poslova i predmeta tijekom protekle dvije godine. Zbog velikog udjela ovisnika u probacijskom sustavu u svakom uredu imenovani su koordinatori za ovisnosti, a ovisnici koji su upućeni na rad za opće dobro teško pristaju na upućivanje u program tretmana. Od 881 osoba uključenih u probaciju a koji su počinili kaznena djela povezana sa zlouporabom droga, kod 337 izrečena je obveza ili mjera liječenja od ovisnosti. Od svih ovisnika uključenih u probaciju, 42% čine heroinski ovisnici. Istaknuta je važnost sporazuma o suradnji donesenog između policije i probacijske službe. *Gđa. Snježana Oset, sutkinja visokog prekršajnog suda* predstavila je ulogu prekršajnog zakonodavstva u suzbijanju zlouporabe droga, s osvrtom na članak 4. Zakona o suzbijanju zlouporabe droga (Promidžba) za koji je sudska praksa još uvijek rijetka i neu Jednačena, te ulogu prekršajnog zakonodavstva u suzbijanju zlouporaba droga s osvrtom na maloljetne počinitelje prekršaja. Tijekom izlaganja iskazano je mišljenje da je nužno gledanje ovog prekršaja kroz postupanje s namjerom. *G. Dražen Rastović, Služba kriminaliteta droga pri Ravnateljstvu policije* tijekom svog predavanja predstavio je statističke pokazatelje vezane uz problematiku droga u Republici Hrvatskoj te globalno stanje i kretanje zlouporabe i krijumčarenja droga. Utjecaj novije kaznene regulative imao je veliki utjecaj na broj kaznenih djela povezanih sa zlouporabom droga, pri čemu sada udio ovih kaznenih djela koji je u prethodnim razdobljima iznosio 10% u ukupnom kriminalitetu, čini 3-4%. U 2014. primjećeno je značajnije povećanje broja zapljena od 30%. U RH nema značajnije proizvodnje droge, primjećuje se veća potentnost proizvoda kanabisa, te je ukazano na povratak droge tipa heroin, kao i na utjecaj glazbenih festivala na pojavu zlouporabe droga i pojačane policijske aktivnosti tijekom glazbenih festivala tijekom turističke sezone. U nastavku edukacije *gđa. Marinka Orlić, zamjenica glavnog državnog odvjetnika* predstavila je iskustva u primjeni Zakona o kaznenom postupku s posebnim osvrtom na specifičnosti vezane za kriminalitet droga. Novu regulaciju zlouporabe droga u Kaznenom zakonu kroz prikaz sadašnje kaznenopravne regulative zlouporabe droga i njenu usporedbu sa prijašnjom regulativom predstavio je *g. Dražen Tripalo, mag.iur., sudac Vrhovnog suda RH* tijekom čijeg izlaganja je stavljen naglasak na novine u zakonskoj regulaciji, te na razlike u klasifikaciji kaznenih djela u odnosu na prethodna zakonska rješenja.

Tijekom rasprave istaknut je problem kako zbog ušteda državnih odvjetnici i kod sumnjivih smrti ne izdaju uvijek naloge za provedbu obdukcija, kao i to da u nekim sredinama mrtvozorništvo provode i osobe koje nisu zdravstveni djelatnici. Također je naglašena potreba da se županijska povjerenstva za mrtvozorništvo koja su nedavno ustrojena osvijeste o važnosti provedbe obdukcija na trošak županijskog proračuna, u onim slučajevima kada postoji sumnja da je smrt uzrokovanu uporabom droge, kao i o nužnom unaprjeđenju suradnje između svih dionika sustava koji su uključeni u ovu

problematiku. U kontekstu rasprave o zakonskoj regulaciji kaznenog djela zlouporabe droga i iskustvima iz prakse, naglašen je problem određivanja da li je pojedina količina droge za osobnu uporabu ili za daljnju prodaju. Sudska praksa se do sada pokazala neujednačena po tom pitanju, na što ukazuju postupci i presude koje istu količinu droge u jednom slučaju cijene kao za osobnu uporabu, dok u drugom ta količina je procijenjena da je za daljnju prodaju.

Stoga je zaključeno kako su ovakve edukacije prilika da se razmjene informacije iz prakse i rasprave problemi te da iste doprinose unaprjeđenju međuresorne suradnje i podizanju kvalitete provedbe kaznenopravnih sankcija u odnosu na počinitelje kaznenog djela zlouporabe droga, kao i aktualizaciji poteškoća s kojima se stručnjaci susreću u praksi.

Bilješku izradila:

*Josipa Lovorka Andreić,
voditeljica Odjela*

Odobrio:

Željko Petković, ravnatelj

